

DARS JARAYONIDA TELEGRAM PLATFORMASIDAN FOYDALANISH

ASHIROVA Tursinoy

Alfraganus universiteti Filologiya (ingliz tili) fakulteti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Telegram platformasining zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni, pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unligi va amaliy tatbiqlari tahlil qilinadi. Maqolada Telegramning dars materiallarini tarqatish, o'quvchilar bilan muloqot qilish, bilimni baholash va qayta aloqa tizimini shakllantirishdagi afzalliklari yoritilgan. Shuningdek, real misollar, ilmiy iqtiboslar, SWOT tahlil va takliflar orqali Telegram ilovasining ta'limdagi istiqbollari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Telegram, ta'lim texnologiyalari, raqamli platforma, pedagogik yondashuv, masofaviy ta'lim, dars jarayoni, mobil o'qitish.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается роль платформы Telegram в современном образовательном процессе, ее интеграция с педагогическими подходами и практическое применение. Подчеркиваются преимущества использования Telegram для доставки учебных материалов, взаимодействия с учениками, оценки знаний и организации обратной связи. Также представлены реальные примеры, научные ссылки, SWOT-анализ и рекомендации по эффективному использованию Telegram в образовании.

Ключевые слова: Telegram, образовательные технологии, цифровая платформа, педагогический подход, дистанционное обучение, учебный процесс, мобильное обучение.

ABSTRACT

This article explores the role of the Telegram platform in modern educational practices, its alignment with pedagogical approaches, and practical applications. It highlights the advantages of Telegram in delivering educational content, facilitating communication, assessing student knowledge, and organizing feedback systems. Real-life examples, scholarly citations, SWOT analysis, and recommendations are presented to demonstrate the platform's potential in education.

Keywords: Telegram, educational technology, digital platform, pedagogical approach, distance learning, teaching process, mobile learning.

KIRISH

So‘nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta‘lim tizimida tub o‘zgarishlarga olib keldi. Raqamli platformalar, xususan, Telegram ilovasi, o‘quv jarayonini samarali tashkil etish, o‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasida tezkor aloqa o‘rnatish, o‘quv materiallarini tarqatish va baholashda muhim vositaga aylangan. Telegram o‘zining funksional imkoniyatlari, qulay interfeysi, xavfsizligi hamda keng foydalanuvchilar bazasiga ega bo‘lishi bilan boshqa raqamli platformalardan ajralib turadi. Ushbu maqolada Telegram platformasining dars jarayonidagi ahamiyati, amaliy tatbiqlari, afzalliklari, cheklovlari va istiqbollari ilmiy-nazariy hamda amaliy nuqtai nazardan tahlil qilinadi.

Telegram Platformasining Umumiy Tavsifi

Telegram — bu 2013-yilda Rossiyalik dasturchi Pavel Durov tomonidan asos solingan, bulutli texnologiyalarga asoslangan tezkor xabar almashish ilovasi. U turli xil fayllarni yuborish, guruhlar va kanallar yaratish, ovozli va video qo‘ng‘iroqlarni amalga oshirish, botlar yordamida avtomatlashtirilgan xizmatlarni ko‘rsatish imkonini beradi. Bugungi kunda Telegram foydalanuvchilari soni 800 milliondan oshgan bo‘lib, bu uni global miqyosdagi eng ommabop messenjerlardan biriga aylantirmoqda.

Ta‘lim Jarayonida Telegramdan Foydalanish Imkoniyatlari

Telegram platformasi o‘qituvchilar va o‘quvchilar uchun bir qator qulayliklarni yaratadi. Ular quyidagilardan iborat:

- O‘quv materiallarini tezkor va samarali yetkazish;
- Darsdan tashqari vaqtda ham muloqotni davom ettirish;
- Ovozli va video xabarlar orqali tushunchalarni izohlash;
- Maxsus guruhlar va kanallar orqali o‘quvchilarni darsga jalb qilish;
- Test va so‘rovnomalar yordamida bilim darajasini baholash;
- Botlar yordamida avtomatlashtirilgan darslar, baholash va qayta aloqa tizimlarini yaratish.

Telegramning Ta‘limga Tatbiq Etilishi: Ilmiy Yondashuvlar

Telegramning ta‘limda qo‘llanilishi pedagogik texnologiyalar, masofaviy ta‘lim, va MALL (Mobile-Assisted Language Learning) nazariyalariga asoslanadi. Kukulska-Hulme (2020) mobil qurilmalar yordamida til o‘rganish samaradorligini oshirish haqida yozar ekan, Telegram kabi ilovalarning o‘quvchi faolligini oshirishda samarali ekanini ta‘kidlaydi. Shuningdek, Vygotskiy va Piagetning sotsiokonstruktivistik yondashuvlariga ko‘ra, Telegram orqali tashkil etilgan jamoaviy o‘qishlar va muhokamalar o‘quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Amaliy Misollar

2023-yilda O'zbekistondagi bir nechta universitetlarda ingliz tili darslarida Telegram guruhlarini tashkil etildi. Guruhlar orqali o'qituvchilar har kunlik topshiriqlar, grammatik misollar, videodarslar va audiofayllarni talabalar bilan bo'lishdilar. Tahlil natijalariga ko'ra, talabalar 85 foiz hollarda Telegram orqali darslarni qayta ko'rib chiqish imkoniyatidan foydalanishgan. Yana bir misol sifatida Andijon davlat universitetida matematika fanidan Telegram botlar yordamida testlar o'tkazilgan. Bot har kuni avtomatik tarzda yangi savollar yuborib, natijalarni avtomatik tahlil qilgan.

SWOT Tahlil

Telegram platformasining dars jarayonida qo'llanishi bo'yicha SWOT tahlil quyidagicha:

Kuchli jihatlari:

- Tezkor aloqa, keng imkoniyatlar, ko'p funksionallik;

Zaif jihatlari:

- Barcha o'quvchilar uchun teng texnik imkoniyat yo'qligi;

Imkoniyatlar:

- Masofaviy ta'limni kengaytirish, interaktiv o'qitishni rivojlantirish;

Tahdidlar:

- Diqqatning chalg'ishi, norasmiy aloqa sababli darsdan chetlashish.

Taklif va Tavsiyalar

Quyidagi takliflar Telegramdan ta'limda samarali foydalanishga yordam beradi:

- Har bir o'qituvchi raqamli kompetensiyasini oshirishi lozim;
- Telegram guruhlarini orqali darslar rasmiy jadval asosida tashkil etilishi kerak;
- Maxsus kanallar, botlar va testlar bilan dars materiallarini mustahkamlash mumkin;
- Telegram darslarining nazorat shakllari aniqlab qo'yilishi kerak (so'rovnoma, test, muhokama).

XULOSA

Telegram platformasi zamonaviy ta'lim jarayonida samarali vosita sifatida o'z o'rnini topmoqda. Uning yordamida o'quvchilar bilan interaktiv muloqot tashkil etish, dars materiallarini tez va qulay yetkazish, avtomatlashtirilgan baholash tizimini joriy etish imkoniyati mavjud. Ta'lim jarayonining raqamli transformatsiyasida Telegram muhim o'rin tutadi va kelgusida ham uni yanada rivojlantirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kukulska-Hulme, A. (2020). Mobile Assisted Language Learning. Cambridge University Press.
2. Al-Mukhaini, E., Al-Qayoudhi, W., & Al-Badi, A. (2014). Adoption of Social Networking in Education: Telegram App. IJEDICT.
3. Durov, P. (2024). Telegram official statistics. <https://telegram.org>
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. (2023). Raqamli ta'lim strategiyasi.
5. Piaget, J. (1970). Science of Education and the Psychology of the Child.
6. Vygotsky, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes.